

Voiko valaistus vähentää ilkivaltaa? Julkisen omaisuuden suojaaminen vahingoilta

Kaupungeissa on erilaisia ympäristöjä. Toistuvasti ilkvallan kohteena olevien paikkojen tunnistaminen vaikuttaa kaupunkivalaistuksen toteutukseen.

Kuva: Shutterstock

Ilkivalta: Toisille ihmisille kuuluvan omaisuuden tahallinen vahingoittaminen – ”fyysinen vahinko”, ”tahallisuus”, ”jonkun muun omistama”.

Julkinen valaistus ja ilkivalta

Kaupunkien julkisten ulkotilojen kalusteet joutuvat vahingonteon kohteeksi. Valaisimien lisäksi vahinkoa aiheutetaan muillekin kaupunkikalusteille kuten valaistuille suihkukaivoille sekä yksityiselle omaisuudelle mm. juna- ja linja-autoasemilla ja kevyen liikenteen alikulkutunneleissa.

Valaistus on avaintekijä arkiturvallisuudelle. Valaistusta tarvitaan ehkäisemään rikollisuutta ja tunnistamaan potentiaalisia riskejä. Vuosien ajan julkiset liikelaitokset ja kunnat ovat käyttäneet valaisimia auttamaan ilkvallan torjunnassa.

Kirkkaampi ei kuitenkaan tarkoita turvallisempaa. Valaistu maa ei välttämättä tarkoita kirkasta taivasta. Älykäs valaistus, joka ohjaa valon sinne, missä sitä tarvitaan, luo tasapainon turvallisuuden ja tähtien valon välille. Kun riskit harkitaan huolellisesti, paikalliset viranomaiset voivat turvallisesti vähentää katuvalaistusta ja siten säästää sekä kustannuksia että energiaa vaikuttamatta välttämättä negatiivisesti liikenneonnettomuuksiin ja rikollisuuteen.

KIRKKAAMPI EI TARKOITA TURVALLISEMPAA

Lontoon katujen valaistusta ja rikollisuutta vuonna 2011 koskevan tutkimuksen¹ mukaan ei ole näyttöä siitä, että valaistuksen lisääminen vähentäisi kokonaisrikollisuutta. Huono ulkovalaistus voi itse asiassa heikentää turvallisuutta tekemällä uhrin ja omaisuuden helpommin nähtäväksi. Vastaavasti Chicagon kujien valaistushanke² osoitti korrelaation kirkkaasti valaistujen kujien ja lisääntyneen rikollisuuden välillä.

Vastuullisen valaistuksen avaintekijät: eliminoi pimeän antama suoja

Ehdotuksia rikollisuuden minimoimiseksi:

- **Valaistus arvokkaissa paikoissa:** Jos rakennusta, asemia tai tunnelien lähistöjä ei voida valaista kokonaisuudessaan, voidaan valaistus keskittää ulkoseinien aukoille kuten oville, lippukassoille, kulmiin, ikkunoihin, tuuletusaukkoihin, ristikoihin, tauluihin, tikkaisiin jne.
- **Turvavalistus rakennusten ympärillä:** valaistus tulisi järjestää joka puolelle rakennusta – rakennuksen hyvä valaisu ennaltaehkäisee rikoksia.
- **Valaistus linja-autoasemille, pyörä- ja autoparkkeihin:** hyvän valaistussuunnitelman laatiminen mahdollistaa valon tasaisen käytön julkisilla paikoilla suojaten omaisuutta ilkvallalta/vahingoilta ja luoden käyttäjille turvallisuuden tunteen.

Julkiselle omaisuudelle tehtävään vahinkoon on useita syitä, esim. yleinen tilasuunnittelu – monotoniset asuinalueet; ”pimeät” nurkat, valtavat ostoskeskukset kaupunkien laitamilla jne. Tarkista, millä alueilla kaupungissasi tehdään paljon vahinkoa ja tunnista ongelmat. Integroij ja rohkaise asukkaita osallistumaan ja tee asukkaat tietoisiksi heidän alueensa turvallisuushuolista.

Katso lisätietoja seuraavalta sivulta ➤

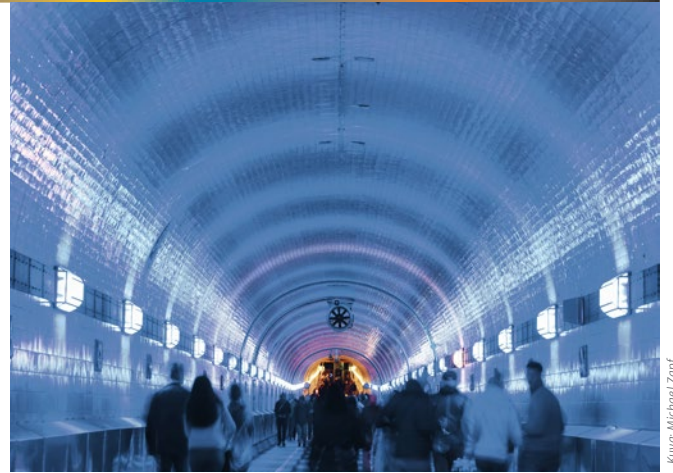
Valaistusratkaisuja usein vahingon kohteeksi joutuville julkisille paikoille

Erilaiset julkiset palvelut vaativat erilaisia valaistusratkaisuja. Esimerkkejä ovat julkiset hissit, käymälät, julkinen liikenne, tunnelit, puistot, kapeat kulkuväylät jne.

- ▶ Sijoita valot strategisiin paikkoihin suojattavan kohteen ympärille vähentämään rikollisen toiminnan mahdollisuutta alueella. Automaattiset liiketunnistimet toimivat pelotteena.
- ▶ Asenna valkoisen valon LED-valaisimet, jotta saat parhaiten kameroiden kanssa yhteensopivan valaisun. LEDin valkoinen valo simuloi päivänvaloa toisin kuin useimmat tavalliset loistelamput ja valaisee kuvat kirkkaasta valitut alueet.
- ▶ Käytä korkeampia valaisinpylväitä välttääksesi valaisimien vahingoittamisen.

Esimerkki: Hampurissa valaisinpylvään vähimmäiskorkeus on 2 metriä. Polvenkoruiset valaisimet eivät sovi käytettäväksi Hampurissa vahingon suuren todennäköisyyden takia.

*Ylhäällä: Alter Elbtunnel, Hampuri, Saksa. Julkinen historiallinen tunneli pyöräilijöille ja jalankulkijoille Elbe-joen ali.
Alla: Julkisen liikenteen keskus Gamlestads Torg, Göteborg, Ruotsi.*

Kuva: Michael Zapp

Kuva: Göteborgs Stad

Kestävien valaisimien valitseminen

- ▶ Tarkista, miten valmistajat testaavat valaisimiaan.
- ▶ Tarkista valaisimien turvallisuusluokka, joka saattaa kertoa myös tuotteen kestävydestä.
- ▶ Ilkivalltaa kestävässä valaisimissa on mekaanisia ominaisuuksia, jotka mahdollistavat niiden murto suojauksen; esim. repimisen estäminen, purkamisen vaikeuttaminen, erityismuotoiset ruuvit, vahva mekaaninen esto. Tällaiset valaisimet sopivat tiettyihin kohteisiin, kuten julkisille kulkuväylille tai vankiloihin.
- ▶ Korkean ilkivaltariskin alueiden (esim. metro, odotusalueet, pysäköintihallit jne.) valaistuksella on tyypillisesti seuraavia ominaisuuksia: kotelo ruostumatonta terästä tai alumiinia, iskunkestävät kannet ja turvalukot, nopea ja helppo asennus (säädetävät kaapeliketelot, jotka voidaan asentaa mihin tahansa arkkitehtuuriympäristöön).

Viitteet:

1 Steinbach, Rebecca; Perkins, Chloe et al. (2015): London Street Lighting: <https://jech.bmj.com/content/jech/69/11/1118.full.pdf>

2 Morrow, Erica N.; Hutton, Shawn A. et al. (2000): Chicago Alley lighting Project: https://www.csu.edu/cerc/researchreports/documents/ChicagoAlleyLightingProject2000_000.pdf